

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

Α!

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Δευ. 1969/20-2-1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)... Π.Ο.ΘΩΣ - ΠΥΡΓΟΥ
(παλαιότερον ὄνομα :), Ἐπαρχίας ... ΗΛΕΙΑΣ,
Νομοῦ Η.Λ.Ε.ΙΑΣ.....
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Δημήτριος
Γιαμουράκης... ἐπάγγελμα .. Διδάκτελος.....
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις .. Πόθος - Πύργου - Ἡλείας.....
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον..... 1.....
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες :
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον .. ΔΟΥΛΑΣ .. ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ τ. ΓΕΩΡΓΙΟΥ

.....
ἡλικία... 68... γραμματικαὶ γνώσεις... ΣΤ' Δημοτικοῦ.
..... τόπος καταγωγῆς Πόθος - Ἡλείας

β) Μ. ΗΤΡΟΠΟΥΛΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ τ. ΘΕΜ. ΕΒΕΝΤΟ Δ' Δημοτικῆς
ἔν τῷ Πόθῳ Ἡλείας.

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων ; Διὰ σποράν προωρίζοντα τὰ γόνιμα χωράφια
καὶ διὰ βοσκὴν τὰ ἀγρονα μέρη.....
Ἐπὶ τῶν χωριστῶν ἡ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστή-
ματα ; ... Ἐπὶ τῶν χωριστῶν.....
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκον ὡς ἰδιοκτησίαι ; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας ("Ἑλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητα· δ) εἰς μόνας κλπ.
Σταὺς χωριανοὺς ὠριμένοι βασιότοποι ἀνῆλθον εἰς τὴν Κοινότητα
ΛΑΛΑ.
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του ; Ο.Χ.Ι.....
Μετὰ τὸν γάμον παίρνει καὶ τὴν περιουσίαν του.

β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφοτέρας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν ;

..... Καὶ εἰς τὰ δύο

2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν ;

..... ΝΑΙ

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων : ποῖοι εἰργάζοντο εἰς αὐτά ; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους ὡς ἄτομα ἢ μὲ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των ;

..... Δὲν ὑπάρχει μοναστηριακὰ κτήματα.
Εἰς τοὺς γαιοκίμονας οἱ πτωχοὶ γιὰ μερομίσθον

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλῆγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημα-κατόροι κλπ.) . ἔργαται Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ; ...

..... Δὲν τοὺς ὑπελόγησεν οὐδεὶς

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εἰς χρήμα ;)

..... 15 δρχ

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἐργάται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἀλώνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι : ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καὶ γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ἡμερομίσθιον εἰς χρήμα ἢ εἰς εἶδος ;

..... Ἐποχικῶς Ἐντόπιοι Ἄνδρες ὁ γυναῖκες ἢ 15 δρχ.
ἢ 30 βυδάδες εἰς ἄρι

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὑπηρέται) ἢ δοῦλαι ; Ἐάν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

..... ΝΑΙ

..... καὶ Ἐντόπιοι καὶ
κτὸς ἑνὸς χωρίου

6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπῆγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ;

..... Στὸν Πύργο καὶ Ἀμαλιάδα

β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται ... ΝΑΙ ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μυποιατζήδες), παραματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ;

..... ΟΧΙ

- δ'. 1) Πώς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλάμις μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;

Με κοπριά... αἰγοπροβάτων... καὶ με καῦσιν...

- 2) Πότε ἔγινε τὸ πρῶτον χρήσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; 1948.

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; 1920.

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.). Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος; Ποῖος κατεσκευάζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; ...

Τὸ μονόφτερο διὰ τὰ μαλακὰ πολὺ δὲν ἔχουν πέτερες
Τὸ δίφτερο διὰ πετρώδη ἢ ἐπικλινῇ. ΠΑΤΡΑ καὶ ΒΟΛΟ.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄρότρου με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. Χεραῦλι	4. ὕψι	7. Σταθῆρι	10. Πρόχμα
2. »	5. Σφήνα	8. »	
3. Ἀλεζροπόδα	6. Σπάθη	9. »	

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) 1960.

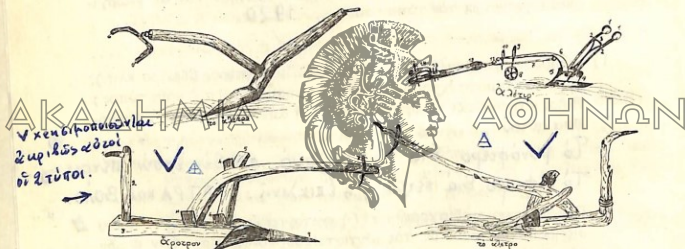
- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ Δὲν χρησιμοποιεῖται. Χόρψ. διαμορφώσεως ἐδάφους.

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν)..... ΟΧΙ

5) Μηχανή ἀλωνισμού 1960

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον Παν. Βασιλόπουλος ἐκ Πάλλης.
Γεωργίου. ἔχων. ὁ χειμὴν. πείραν.....

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <u>Χερούλι</u>	6. <u>Σταβάρι</u>	11.
2. <u>»</u>	7. <u>Πρόγμα</u>	12.
3. <u>Ἀλειροπόδα</u>	8. <u>Φτερά</u>	13.
4. <u>Σπάθη</u>	9. <u>Ὑψί</u>	14.
5. <u>Σφήνα</u>	10.	15.

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Ἐὰν ὑπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθρησιν).

- 4) **Τὸ ὕνι.** Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. – Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

.....

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;

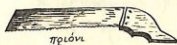
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
 6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου; **Ἀπὸ ξύλου.**

.....

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάι κλπ.)

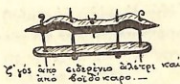
Σκεπάρνι, ἀρίδι, πριόνι, ξυλοφάι.

8) α) Διὰ τὸν ἄροτρον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐκρησιμο-
ποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται): βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ.
ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. ἰ. π. π. ο. σ., ἡμίονος, ὄνος

β) Ἐκρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο
ζῶα ἢ ἓν; Δύο

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός;
. Ν. Α. Ι

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ
ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα
μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύ-
λια κλπ.).

Χρησιμοποιεῖται ὁ ἀνωτέρω ζυγὸς ὡς ἀμφότε-
ροι εἰς τὸ ζεῦξιν.

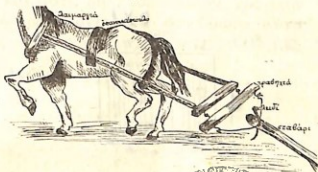
10) Σχεδιάσατε ἰδιαιτέρως τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν
τόπον σας.

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου,
ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγόν (πολλαχοῦ: λοῦρα, κουλλούρι),
προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα; (Σχεδιάσατε
αὐτόν). Γ. οὐ. ζι

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου; Δὲν κἀνοῦν ἔδω

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τοῦ (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον;

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτὴν τὸ ἄροτρον.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποῖος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον): 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτῆτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) 2) γυναῖκα 3) ψιπρέτης. Σημειώσατε ποία ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας ὁ ἀνδρας

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν) Βάζομε τὰ ζευγμένα ζῶα ἐπὶ τὸ ἄροτρον. Μετὰ βάζομε τὰ παιδеса μὲ τὰ βχοινιά. Ὑστερὰ τὸ ζῶον πάλιν εἰς τὰ δύο ἄλογα ἀπὸ τὰ καπίστρια. Μετὰ δὲ νομὲ τὰ παλαζόνια ἐπὶ τὰ βχοινιά.

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον. καὶ μετὰ τὸ ἀλίστρι. ὡς ἀνωτέρω.

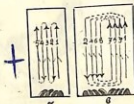
3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ ὄργωμα μετὰ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἅκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία). Τὰ βόδια μὲ βχοινιά ἀπὸ τὰ καπίστρια, τὰ ἄλογα ἀπὸ τὰ καπίστρια.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερα) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένης αὐλακας (αὐλακιές) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

ὡς τὸ α'

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

οχι

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν χρῆσει εἰς τὸν τόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργώματος σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (δηλ. σπορές ἢ σποριές, ντάμιες, σιασιές, μεσδράδες κ.λ.π.);

με σπορίες

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἢ σποριά); με αὐλακιάν;

Μὲ αὐλακιά

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηθῇ ἄροτρον; Στὴν ἀκρὴ μόνον τοῦ χωραφιοῦ καὶ ἐπὶ λίαν ἑπικλινῇ, πού δὲν πηγαινέι τὸ ἄροτρον.

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρῆσει παλαιότερον (ἢ σήμερα). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. π. πλαγίως.

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. ... Ξεῖλα... καὶ ἐπὶ ὀργωμάτων... καὶ ὅταν... ἐπὶ ἐστῇ.

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. Ἐνὰ κατὰ τὸ φθινόπωρο
“ Σιδαίμο ”.

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Απαντήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

1-4: τὸν Μάρτιον τὸ πρῶτο, λέγεται σιδαίμο, καὶ
ἑξῆς ἐξέρε διβόλισμα.

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτὸν τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρανάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτὰρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

1. Χρόνο.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; Ξεῖλα 1, κριθὴ 1, βρώμη 1, Ἀραβία 3, ψυχανθὲς 3
κηπευτικὰ 3-4.

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;

Δισάκι. διὰ τοῦ σπόρου. Ξυνέριον γιὰ νὰ ἐκδιέλκει τὰ ὀργώματα
καὶ νὰ ἐκεπάζεται ὁ σπόρος καὶ νὰ ἐκένει τὸ ὅρτο.

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὕνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

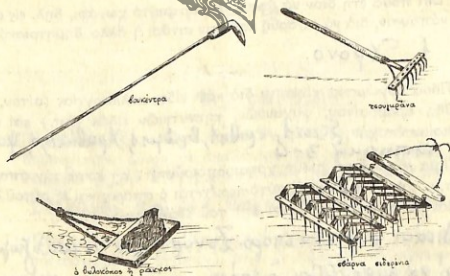
μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὅποια κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἔλλειψοειδῇ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὅποια ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

Μὲ τὴν "Ζιὰλην".....

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνισμα, διβόλισμα);

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ πού δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδα, τσαπί κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων περιγραφῇ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχεδιάσματά τινων ἐκ τούτων).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΤΙΚΗΣ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κήπου· π.χ. ὁ βολοκόπος, ἡ τσάπα κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

..... Καρόφι καὶ τσάπα

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

Ἡ ἀνοχένεια τοῦ ... ἢ ἐργάτης ... Σκαλίζει τὸ ὄργωμα
καὶ τὰ ἄκρα ποὺ δὲν γίνονται μετ' ἐλάνης.

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορά καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἴδους ...

Τὰ παλαιὰ καὶ τὰ ὀργάνωτα, τὰ ἐκβολήματα
καὶ τὰ ἐπερναμένα.

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ἄ.

Σὲ ξερικά μέρη

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως. Τὴν φυτεύομεν ἐν αὐλάκι

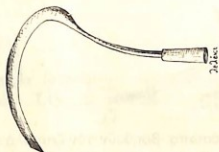
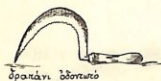
Β'. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α.' Ἐργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

..... Δρεπάνι ὀδοντωτό

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΔΟΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσες) ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφὴν τῶν ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα)... κόσες ...

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὀμαλὴ ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

Τοῦ δρεπανιοῦ ὀδοντωτὴ, τῆς κόσσος ὀχι

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;

Μ. ἐξήλα... Δέν ὀφείζονται ἀπὸ χειρολαβὴς

- 5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεῖα (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ά.)

Ὁ Χαλιμαῖος (ὁ βιδερῶς)

- 6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμὸς μετὰ τὰς χειράς, δηλ. δι' ἐκριζώσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.)

Μόνον τὰ ὄρεα

β. Θερισμὸς τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μετὰ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερὸν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ.

Ἀνὰ 20-40 μέτρα ἀπὸ τὸ ἐδαφὸς
ἀπὸ 40-60 ἐκτομέων

- 2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ μένουσι) εἰς τὸ χωράφι μαζί με τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλέγοντο (ἢ πῶς λέγονται).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλα πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοὺς τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χειριές, χερόβολα) τῶν σταχύων καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα;

Οἱ ἴδιοι

- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χειριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρώνονται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς).

Πολλὰ μαζί
καὶ ἀπὸ μίαν κατεύθυνσιν αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχύων

5) Πῶς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. δράγματα

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον ;

... Ἄνδρες καὶ γυναῖκες τοῦ χωριοῦ

- 2) Πῶς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀποκοπὴν (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίες καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν)

Μὲ ἡμερομίσθιον ... 15 δρχ. μετὰ παροχῆς φαγητοῦ

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἐναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλ-
λουντό τι εἰς τὴν μέσσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

... Δὲν ἔφερον τίποτε

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

Ἐυτὸς Τρίτης

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. **ΝΑΙ.. Δημοτικὰ..**

- Ἦλιε μου. γιὰ βασιλεψέ. γιὰ εὐρε παρακάτω
6. καταρχιῶνται οἱ ἀρχαῖες καὶ οἱ οἱ δουλευτάδες.
- Πῆρα τὸ δραπετάνι μου καὶ πᾶν νὰ θερίσω

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχυν ποὺ μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μετὰ τοὺς ἀποκοπέντας στάχυν πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι ἔθιμον

Ἀφήνομε ἓνα μέρος μετὰ ψάθα. γιὰ νὰ δέναν αὐτὸ ποὺ θερίζαν

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχύων.

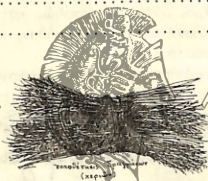
- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἤτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχύων. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυν εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Μετὰ ἀπὸ 5 ἡμέρας ἀπὸ τὸν θερισμὸν
γιὰ νὰ ξηρανθῇ ἐκ περιεσώτερον

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χερίες, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ἀπὸ μεγάλα στάχυα. Ὁ ἴδιος τὰ ἔδενε

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκentrώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκentrώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

Στὴν ἰδίαν θέσιν. Ἀφοῦ τελεώσῃ ὁ θερισμὸς
τὰ μὲν βαλὼν... εἰς ἀλώνια.....

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς... Ἀπὸ τοῦ 1920
Φεβρουάριος - Μάρτιος καὶ Ἀπρίλιος...

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισιμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἄροτρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν.....

Με βλαπάνην.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανοῦ.

- 1) Ἐσυνθίκετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τοῦ
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι, βίκον); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

ΝΑΙ, ἀλλὰ μὲ ἀποξηραμένα ἄγρια χόρτα
(ἀγριοτρούfollo, χειροβοτάνα, λαφάνες) καὶ
ὅποια ἔμοθαν εὖ καλουαῖρι καὶ τὰ
ἀπεξηράναν.....

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-
σαν κ.ἄ.). Τὸν Μάϊον μὲ δρέπανον.....
(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Καθὼν τετράμηνον καὶ
εὖρημα πού δένεται.

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορά τῶν δεματιῶν πρὸς άλωνισμόν. Συνεκεντρώνοντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ άλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Στὸ ἄλώνι.

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς άλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν; Ὑπάρχει καθωρισμένος τρόπος τοποθετησεως;

Θεμωνιὰς ἢ Χώρος συγκεντρώσεως.
Εἰς σωρόν. ὄχι.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας άλωνι διὰ τὸν άλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὄχι εἰς τὸ άλώνι;

Ν. Αἰ. ὄχι πῆρχεν. ὄχι.

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ άλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν;

Ἐξω τοῦ χωρίου. ἐν μέρει πού να φουᾶ
ἀνεμος.

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσότερας ;
 ἐὰν τοῦτο ἀνήκει εἰς πολλὰς οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
 σίς του, δηλ. μὲ ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

ὠριζόμενοι... ἔχουν... ἀλώνι... ἡ χρῆσις γίνεται
 κατὰ σειράν... προεξελέσθαι

- 6) Ἀπὸ πότε ἄρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ;

Ἀρχὰς Ἰουλίου καὶ λήγει τέλος Ἰουλίου..

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
 λωνο (μὲ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μὲ δάπεδον
 ἐστρωμένον μὲ πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
 διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Καὶ χωματάλωνο καὶ πετράλωνο..

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστον ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
 ἀλωνισμού· (π.χ. τοῦ χωματάλωνου : καθαρισμός αὐτοῦ καὶ
 ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
 χει, μὲ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
 καὶ ἀχύρων)

Τὸ καθαρίζομε καὶ τὸ ἀλείφομε μὲ πηλόν
 ἢ μὲ κοπριά ἀπὸ βόδιου

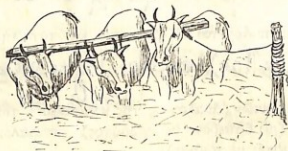
- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
 σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

ΟΧΙ

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
 ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὥς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχυῶν πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἰουδήποτε ἄλλον.

Ἰ. Ὁρῶν. α. δ. δεμάτια. κ. ε. α. δ. βιάχυν. π. ρ. α. δ.
ἐπ' α. ν. ω.

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοπο-
ήσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

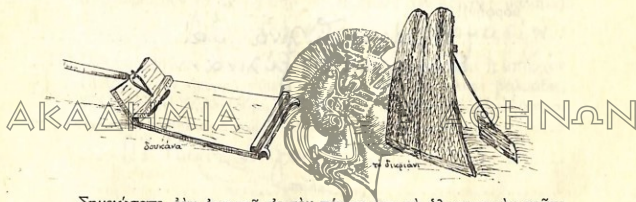
α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώ-
νιστοῦ ἐξυλισμός στῦλος, ὕψους δύο μέτρων (καλούμενος στηγερός,
στρούλουρας, δοκάνη, βουκάνη κ.α.), ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
κῶς, «νὰ ἐρχονται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα... ↗

Ἰ. δ. β. α. ν. ω. τ. ε. ρ. α. δ. β. α. ν. ω. σ. π. ε. ρ. ι. γ. ρ. α. φ. ε. τ. α. ↗

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλώνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειές,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στῦλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλωνιοῦ. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειές περὶ τὸν
λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). Μὲ θηλειές
 ὑπάρχει ἐνὶ ἄλλοις θηλειά (λεμαριέ). Μετὰ δένον
 τὸ σχοινί... ἐνὶ ἐνὶ τοῦ θηλειά ἔχει νὰ περιεγέ-
 φεται καὶ νὰ μαζεύη λίγο-λίγο. Ὅταν μαζέψῃ
 γυρίσῃ ἐνὶ ἄλλοις ἀντίθετα.

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μη-
 χανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς
 ἓν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω
 ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων
 σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζῶων, σύρεται
 δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων
 διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο
 μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκάννα, δικριάνι,
 βωλόςυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις
 διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
 ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρι-
 ακά. Ἠλυνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνι-
 στικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκία,
 ρεβίθια κ.ἄ.) ἠλυνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζῶων ζευγνυσμένων καὶ
 περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

D X I

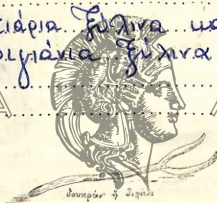
- δ) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἄλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὰ ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην. ;

Ἀπὸ τῆς 10 π.μ. ἕως τῆς 3 μ.μ.

- 12) Ποῖα ἄλλα ἄλωνιστικά ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινὰς τόπους χρησιμοποιοεῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δοικράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

Φτιάριον ξύλινον καὶ
διυριγιάριον ξύλινον,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἄλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἄλωνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἄλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπους στάχυν ;

Κατὰ διαλείμματα στεματίζετα
ἔλκοι καὶ ἀναποδογρῖνται τὰ βιτάρια...

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἁλωνόβερρα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζῶων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ'κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτὴν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

Τὸ μαρμαίμι...

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἄλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἄλωνιου. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἄλωνίζοντο καθ' ἡμέραν

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἄλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθῶν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (Ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

Δέν. σφίλιατα ὀνομασίαν..

- 17) Ποιοὶ ἄλωνίζουσι : ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς με ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἄλωνισταὶ (Ἐν Αἰτωλίᾳ : βαλμάδες, δηλ. τοσπάνηδες, καλούμενοι ἄλωνοραῖοι καὶ ἀγωγιάντες), οἱ ὁποῖοι εἶχον βοδία ἢ ἀλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἄλωνισμόν

οἱ ἴδιοι οἱ γεωργοί.

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἄλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Με τὸν κόπανον ἐπὶ πολὺ μεγάλη ἀνάγκη μέχρις οὗτο ἄλωνίσουμε.

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατεσκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

Κόπανο ἐλέχσο. Ἀπὸ κουτσουπιά.

Μῆκος 60 πόντας καὶ πλάτος 10 πόντας.

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου
(π.χ. φακῆς, ρεβιθιῶν κλπ.).....

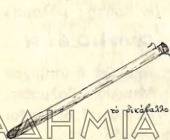
.....ἐπὶ τὴν αὐλήν.....

κόπανοι στρογγυλοὶ

ξύλο καμπυλωτό διὰ τὸ κοπάνημα
μικροῦ σποροῦ δημητριακῶν...

τὸ ῥαβδία

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ;

.....Ἀπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας.....

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσαι
στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

Δὲν αὐτὴ ἢ τὸ ἄλωνα ἐφ' ἑσὶν ἤτο κατὰλληλο καὶ δὲν ἐβγαθε χωμα. Ἀπέβλεπε εἰς τὸν ἀποχωριστὸν τοῦ καρπ. αὐ.

- 22) Κατὰ τὸ ἁλώνισμα διὰ τῶν ζώων, ὥς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

Ν.Α.Ι.,... δημοτικὰ τραγούδια εἰς φόρα

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρήσις ἁλωνιστικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συνεταιρισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

ἔκ. 1960. ἀπὸ πρὸ οὐρα. Τὴν κί. ν. γ. αὐτὴν ἐπέθετο ἀπὸ τραυτέρ. β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἁλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.....

Δὲν ὑπάρχει ὀνομασία. Μὲ φτιάει καὶ διαρὰν.

τοῦ δικιργιάν (ἐ. Λέφκαρα)

τοῦ δικιργιάν (ἐ. Λέφκαρα)

τοῦ δικιργιάν (ἐ. Λέφκαρα)

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Λαμί. (ἐπιμήκης. βωρὸς).....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Μὲ τὸ διυρίγαν μὲ 3 δόντια.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνῶς (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

...καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκα.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κον-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

..Κὸ. τῶ. λα. εἰδικὸν δριμύν (κὸ. βωινὸ) μ. ε. μεγά. λ.
βρυσηλὺς. τρὺ. πες.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεῦξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

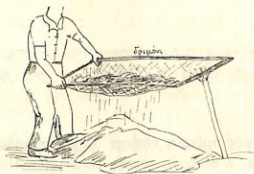
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμένοντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Μὲ τὸ δριμόνι.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὕλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου, ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κόσκι-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερώς τούς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

Γίνεται ὑπὸ θανάθρου καὶ ἐν συνεχίᾳ
μὲ δριμύνη

- 7) Ὃταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται ; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμός τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ;

ΝΑΙ. μὲ τὸ φτυάρι καὶ ἐμπηγνύεται ἐπὶ
σωρὸς. Στανρώνεται ὁ σωρὸς. Μετὰ τὸ

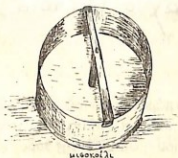
μῆκος τοῦ χειρὸς τοῦ φτυαρίου. πλὴν εἶναι χωρὶς
ὥστε εἶναι μὲ τὰς χεῖρας καὶ ὑπολογίζω πὸς 6 μ. πλ.
εἶναι ὁ σωρὸς. Κάθε χεῖρ εἶναι 90 μ. πλ.

- 8) Ἄλλοι ἐθίμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

γ'.1) Ποῖαι ὀφείλαι πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἁλώνι· π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστὴς εἰς τὸ ἁλώνι ; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγίνετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

χωρητικότητα του εις όκάδας, εις κοιλὰ κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἰχνο-
γράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

Ὑ. πῆρε. ἡ δευτέρη.....

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

- α) τὸ παπαδιάτικο,
β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,
γ) τὸ γηφτιάτικο,
δ) τὸ ἁλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιότερον μέτρο τῶν δημητριακῶν (δόνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν)

- α) Τὸ παπαδιατικὸ..... μέχει τὸ 1940.....
β) Τὸ ἀγροφυλακιάτικον.....
γ) Τὸ ἁλωνιάτικον.....

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας)

Στὰς οἰκίας... ἐν φύλλινῳ... & κ.π.α.εἰκ.....

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρὸν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; Εἰς τὸ χωρίον.....

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερισμοῦ ἀπὸ τοῦς καλυτέρους στάχους ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ;

Ἐδιέλεγε τὰ κατὰ στάχους καὶ τὰ ἀλώεργα χωρίον.....

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατασκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχύων, τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται. πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ; ..

Δ'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστουγέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρτίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Ὅτε δὲν ὑφίσταται τοιοῦτον ἔθιμον εἰς τὸ χωρίον. Πόθος - Ἠλείας.....

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

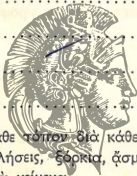
2) Πῶς λέγεται ἡ φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, ἀφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τὴν πυράν· παιδιὰ, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ;...

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τὴν πυράν.
Τὰ κλέπτουν ; Ἄν ναί, ἀπὸ ποῖον μέρος ;

3) Πῶς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξόρκια, ἄσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

2) Πηδῆματα, χοροὶ γύρω ἀπὸ τὴν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερῆς)

3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΛΕΩΣ 14
ΑΘΗΝΑΙ (536)

Α1.
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΝΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

Συν. 1369/20-2-1970

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)... ΠΟΘΟΣ - ΠΥΡΓΟΥ
(παλαιότερον ὄνομα:), Ἐπαρχίας... ΗΛΕΙΑΣ,
Νομοῦ... Η.ΛΕΙΑΣ
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος Δημήτριος
Γιαμουράκης... ἐπάγγελμα... Διδάκτελος...
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις... Πόθος - Πύργου - Ἡλείας...
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον... 1
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον... ΔΟΥΛΑΣ... ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ... ΓΕΩΡΓΙΟΥ

ἡλικία... 68... γραμματικὴ γνώσις... Στ' Δημοτικῶν.
ἡλικία κατεργασίας... Πόθος - Ἡλείας

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΕΡΕΜΙΔΗΣ ΔΙΔΑΚΤΕΛΟΣ
ἔμ Πόθου Ἡλείας.

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ
βοσκήν ποιμνίων; διὰ σποράν προωρίζοντα τὰ γόνιμα χωράφια
καὶ διὰ βοσκήν... τὰ ἄγονα μέρη.
- Ἐπὶ τῶν χωρῶν αὗται χωρίζονται ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικά διαστή-
ματα;... ἔπληρον... χωρίζεται.
- 2) Εἰς ποίους ἀνήκου ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα,
δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτήμονας (Ἕλληνας ἢ ξένους, ὡς
π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητες· δ) εἰς μονὰς κλπ.
- Σταῖς χωρικοῖς ὠριμέντοι βοσκόμενοι ἀνέμων εἰς τὴν Κοινότητα
ΛΑΛΙΑ.
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν
γάμον τῶν τέκνων του, διανεμομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν
του;... ΟΧΙ.
- Μετὰ τὸν γάμον... παίρνει καὶ τὴν περιουσίαν του.

- β'. 1) Οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται μόνον εἰς τὴν γεωργίαν ἢ μόνον εἰς τὴν κτηνοτροφίαν; ἢ συγχρόνως εἰς ἀμφότερας, δηλ. τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν;

Καὶ εἰς τὰ δύο.

- 2) Οἱ τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καὶ εἰς τὴν γεωργίαν; **ΝΑΙ.**

- γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτῆματα: τῶν γαιοκτημόνων (τοσφλικούχων), τῶν μουαστήριων: ποιοὶ ἐργάζοντο εἰς αὐτά; καὶ ὑπὸ ποίους ὄρους: ὡς ἄτομα ἢ καὶ ὀλόκληρον τὴν οἰκογένειάν των;

Δὲν ὑπάρchoy μοναστηριακά κτῆματα. Εἰς τοὺς γαιοκτῆμονας οἱ τιμοὶ γιὰ μερομήμιον.

- 2) Πῶς ἐκαλοῦντο αὐτοὶ; (καλλήγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημακατόροι κλπ.). ἔργαται ἢ οἱ κοινωνοὶ τῶν θέσις; ...

Δὲν τοὺς ὀπλοῦντο αὐτοὶ.

- 3) Ποία ἔξο ἡ ἀμοιβή των (ὡς αὐτοὶ εἰς χρήματα) 15 δρχ.

- 4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ ἄλλοι: ἐποχικῶς, δηλ. δὲ καὶ ὅτε τὸ ἀλόνισμα, τὸν τριμήνιον ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο αὐτοὶ: ἡσαυκῶς ἢ μόνον ἢ καὶ γυναῖκες; ποίαν ἀμοιβήν ἐλάμβανον ἡμερομίσθιον εἰς χρήματα ἢ εἰς εἶδος;

Ἐποχικῶς. Ἐντὸς τοῦ ἔτους. Ἄνδρες καὶ γυναῖκες. ἢ 15 δρχ. ἢ 30 ὀνδρες. εἰς τὰς.

- 5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καὶ δοῦλοι (ὕπηρέται) ἢ δοῦλαι; Ἐάν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο; ... **ΝΑΙ. Καὶ Ἐντὸς τοῦ καὶ ὑπὸ ξένα χωρί.**

- 6) α) Οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπῆγαιναν δι' ἀνέυρεσιν ἐργασίας; ... **Στὸν Πύργο καὶ Ἀμαλᾶδα.**

- β) Ἐπῆγαιναν ἐποχικῶς: ὡς ἔργαται... **ΝΑΙ.** ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μπογιατζήδες), πραγματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ.; **Ο.Χ.**

- 5'. 1) Πῶς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: μὲ ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (μὲ καυσίν: α) τῆς καλαμῆς μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ μὲ κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργάνωτος;

... Μὲ κοπριά... αἰγοπροβάτων... καὶ μὲ καυσίν...

- 2) Πότε ἐγίνε τὸ πρῶτον χρήσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; 1948.

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; 1920.

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτό, ἀπλ., μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖται (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατεσκεύασε τὸ ἄροτρον αὐτό; ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγένετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ;

Τὸ μονόφτερο διὰ τὰ μάλας καὶ δέν. ἔχον πτέρες.
Τὸ δίφτερο διὰ πετρώδη καὶ ἐκκλινῆ. ΠΑΤΡΑ καὶ ΒΟΛΟ.

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκαστοῦ τύπου σιδηροῦ ἄροτρον μὲ τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1. Χερούλι	4. ὕψι	7. Σταβίρι	10. Πρόχμα
2. »	5. Σφήνα	8. »	»
3. Ἀλετροπόδα	6. Σπάθη	9. »	»

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) 1960.

- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ δέν. χρησιμοποιεῖται. Τόπος διαμορφώσεως ἐδάφους.

- 4) Μηχανή βεσίματος τῶν σταχύων (βεματιῶν)..... Οχι
- 5) Μηχανή ἀλωνισμού 1960
- στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἀρότρον. Ποῖος κατασκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἀρότρον Παν. Βασιλέπουλος, Γιάννης Γκιτζάνης, Γεωργ. Ἐχωχ. Δρακινῆν, Πέτρον

- 2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἀρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιούμενον ἀρότρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

- 3) Ὑπογραφήσατε τὸ ξύλινον ἀρότρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <u>Χερούλι</u>	6. <u>Σταβάς</u>	11.
2. <u>π</u>	7. <u>Πράγμα</u>	12.
3. <u>Ἀλετροπόδα</u>	8. <u>Φτερά</u>	13.
4. <u>Σπάβη</u>	9. <u>Ὦνι</u>	14.
5. <u>Σφήνα</u>	10.	15.

(1) Ἔδωκ' εἶναι δυνατόν ἀποσπείλατε καὶ φωτογραφίαν.

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρίθμησην).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφιδῶν ; δηλ. τῶν χωματεριῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφήσατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐὰν εἶναι διαφορῶν τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

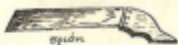
- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;

α) ἦτο (ἢ εἶναι) κατεσκευασμένη ἐκ ξύλου, ἰσιδήρου, ἢ ἀπὸ ξύλου.

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου (π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφάει κλπ.).....

Σκεπάρνι, ἀρίδι, πριόνι, ξυλοφάει.

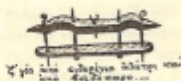

ριπί ἢ ξυλοφάει (ἀρότρι)

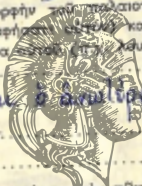
8) α) Διὰ τὸν ἄροτρον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐκρησιμο-
ποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) : βόας ἢ ἄλλο ζῶον, θηλ.
ἵππος, ἡμίονος, ὄνος. 1. π. π. ο. υ, ἡμίονοι, ὄνοι

β) Ἐκρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο
ζῶα ἢ ἓν ; Δύο

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ;
. ΝΑΙ

Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ
ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτοὺς) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα
μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ (π.χ. λαυριά, λαύρα, ζεύγες, πιζεύ-
λια κλπ.).

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν
τόπον σας.

11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινίου,
ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγόν (πολλαχού : λαύρα, κουλλούρι),
προσδίδεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ὄργωτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε
αὐτόν). Γ. οὐ. ζι

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ; Δὲν γίνονται

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέμιμον) εἰς τὸ ὄργωτρον ;

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, τήν ὁποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῷον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά

α) Ποῖος ὥργανε παλαιότερον (ἢ σήμερον) ὁ ἄνθρωπος (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) ὡς γυνὴ ἢ ἄλλος. Σημειώσατε ποῖα ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν)

Μετά βάζομε τὸ παιδες μὲ τὰ εἰχονί, ὅτε βάζομε τὸ ζεύξιμον. Μετά βάζομε τὰ δύο ἄλογα ἀπὸ τὰ μαπίστρια. Μετά δένομε τὰ παλαζόνικα εἰς εἰχονί.

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ μετά τὸ ἀλίζτρι.

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῷον) κατὰ τὸ ὄργωμα· μὲ σχοινί, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως; (Περιγραφή καὶ σχεδίασμα ἢ φωτογραφία).

Τὰ βάδια μὲ εἰχονί, ἀπὸ τὰ μαπίστρια, τὰ ἄλογα ἀπὸ τὰ μαπίστρια.

- 4) Σχεδιάσατε πώς γίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι μὲ ἀνοιγομένους αὐλάκας (αὐλακαὶς) κατ'εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα(α);

ὡς τὸ α'

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β) ;

οχι

Σημειώσατε μὲ τὸ σημεῖον τοῦ ἀπογραφοῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἀρχαῖον καὶ ποῖον ἐκ τῶν τόπων σας. Ἐάν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργῆς, σημειώσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

5) Ἡ σπορά καὶ τὸ ὄργωμα καὶ ἡ ἔκδοσις γίνονται (α) κατὰ ἀνάγκην εἰς λωρίδας (δηλ. στήρις ἢ ὑπερμὲς ντάμις, σκαθὶς, μισοράδες κ.λ.π.) ;

μὲ στήρις

Πῶς ἔχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά) ; μὲ αὐλακιάν ;

μὲ αὐλακίαν

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορά τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον μὲ σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιηθῇ ἄροτρον ; Στὴν ἄκρην τοῦ χωραφιοῦ καὶ ἐπὶ τῶν ἑπικλινῶν ποὺ εἶναι πηγαῖναι τὸ ἄροτρον.....

- 7) Ποῖοι τρόποι ἢ εἶδη ὀργώματος (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μὲ τὸ ὄνι : καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. π. λαγίως.....

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων. Ξεῖλα... καὶ ἐν ὀργωμοῖς... καὶ ὅταν... ἐπὶ ἐστῇ.

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

- 1) Διὰ τὴν σποράν δημητριακῶν. Πόσα ὀργώματα εἰνόντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλομεργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. Ἐνὰ κατὰ τὸ φθινόπωρο
“ Σιὶ αἶμα ”.

- 2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν. (Παρατίθεται ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

1-4: τὸν Μάρτιον τὸ πρῶτον, λέγεται σιὶ αἶμα καὶ
ἕτερον διβόλισμα.

- 3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δεόν νὰ ἀφεθῇ ἀπὸ τοῦ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰν-νάπανσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν ἡ τὰρι ἢ ἄλλο δημητριακόν...

1. Χρόνος.

- 4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχὴν; Ξεῖος 1, κριθὴ 1, βρώμη 1, Ἀραβία 3, ψυχανθὴ 3
κηπευτικὰ 3-4.

- 5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται : α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;

Δισάκι. Διὰ τοῦ ἀπόρο: Σιὶ αἶμα γιὰ καὶ καλλομεργίαν
καὶ καὶ ἐν ἐπὶ τῇ αὐτῇ καὶ μανένε. Χρόνος.

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα) : 1) καθαρίζονται : τὸ ποδάρη, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ά. καὶ τὸ ὄνι κατὰ τὴν ἀροτρίασιν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

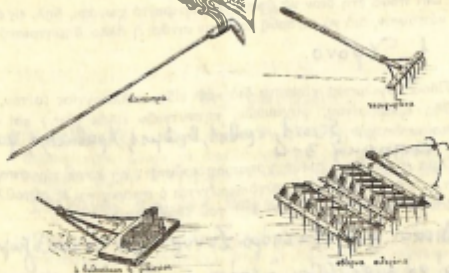
μα ή τὰ χόρτα, ριζίδες, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἄλλει-
ψοειδῆ σιδηρᾶν ράβδον, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἔκριν
τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον ;

Μὲ τὴν "Ξιάλην".....

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἱσοπέδωσις τοῦ χωραφιοῦ (σβάρνι-
σμα, διβάλισμα); **Μὲ τὸ ἀξίνες**.....

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ ποῦ δὲν ἔχουν ὄργωθῇ (μὲ σκαλίδον,
τσάπιν κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θύειν τῶν ὡς ἑνω (1-3) ἐρωτημάτων
περιγραφῇ ἐκάστου ἐν χωρῇ τὸ ἔργον καὶ νὰ παρατεθοῦν σχε-
διάσματα ἢ φωτογραφίαι (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχε-
διάσματά τινων ἐκ.....)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κή-
που π.χ. ὁ κασμός, ἡ τσάπιν κ. ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

Καρόι καὶ τὰ πα.

- 6) Ποία πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγάν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποῦ ἐκτελοῦν

Ἡ οικογένεια τοῦ ἡ ἐργάτης. Σουλίζε τὸ ὄργωμα
καὶ τὰ ἄλλα ποῦ δὲν γίνονται μετὰ τὸ ὄργωμα.

- 7) Ποία χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὁσπρίων. Πῶς γίνετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου ἐλαίου.

Τὰ παλαιὰ καὶ τὰ ἐργαζόμενα, τὰ ἐκείνη καὶ τὰ ἐπὶ τῇ ἐργασίᾳ.

- 8) Ποία χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά.

Σὲ ξερωτά μέρη.

- 9) Πῶς γίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων ὁσπρίων καὶ ἐρυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιές (βραγιές) καὶ ἄλλως.

Τὴν φυτεύομεν εἰς αὐλάκια.

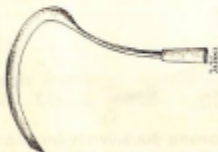
Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργα εἰς θερισμὸν.

- 1) Μὲ ποίον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.)

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

Δρεπάνι ὀδοντωτό

Ἐάν ἦσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε ἔτισης νὰ σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 2) Μὲ δρεπάνια ἢ μὲ πικροὺς ὀδοντωτοὺς (π.χ. κόσσις) ὑπερίζοντο (ἢ θερίζοντα) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν ζώων (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα)... κόσσις...

- 3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργαλείου ἦτο ὀμαλή ἢ ὀδοντωτή; (Σχεδιάσατε αὐτήν).....

τοῦ δρεπανιοῦ ὀδοντωτή, τὴν κόσσις ὄχι.....

- 4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβή του; (σχεδιάσατε ἢ φωτογραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;

Μὲ ξύλο... Δὲν ὑφίσταται ἄλλη ἐκδοχὴ.

- 5) Ποίος κατασκεύαζεν αὐτὰ τὰ θεριστικά ἐργαλεία (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ά.)

Ὁ Χαλιμαῖος (ὁ βιδερῶς)

- 6) Ἦτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρήσει καὶ ὁ θερισμός μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκρίζωσέως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὁσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθίων) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.)

Μόνον τὰ ὄσπρια

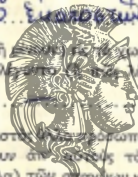
β. Θερισμός τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὁ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ.

Ἀνάλογα μὲ τὴν ἀνάπτυξιν κυμαίνεται αὐτὴ ἀπὸ 40-60 ἐκκεντρώει

- 2) Οἱ στάχυες ποῦ ἔμεναν (ἢ ἐμεναι) ἐπὶ τῆς γῆς ἀράφι μαζὶ μὲ τὴν ρίζαν μετὰ τὸν θερισμὸν πῶς ἐλεγχοντο (ἢ ἐλεγχόμενοι λέγονται).

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἄλλοι πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπὸ τοῦ θεριστοῦ τὰ δράγματα (βραχίαι, πιάσματα, χερεῖς, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα;

Ὁ οἶδος

- 4) Πῶς τοποθετοῦνται τὰ δράγματα (οἱ χερεῖς) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἑκαστὸν δράγμα (πιάσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; Ὅπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζὶ, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχυῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς).

Πολλὰ μαζὶ καὶ ὁμοῦ μίαν κατεύθυνσιν αὐτὴν καὶ ἐπὶ τὰ σταχυῶν

5) Πῶς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλοῦ κα-
λοῦνται ἀγκαλιές. δεμάτια

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπάρχον (ἢ ὑπάρχουν)
θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν
σκοπὸν ἀπὸ ἄλλου τόπου καὶ ποῖον ;

... Ἄνδρες καὶ γυναῖκες τοῦ χωριοῦ :

- 2) Πῶς ἤμειβοντο οἱ θερισταὶ ἀπὸ τοῦ ἀρομίσθιου (μεροκάματο) ἢ κατ'
ἀναγκασμὸν (ἐγκατεῖς) ; Πῶς ἦτο ἡ ἀμοιβή ; εἰς κρήνην ἢ εἰς
εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ
φαγητοῦ ; (Παράσχετε μετὰ πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν
εἰς τὸν τόπον σας ἀμοιβὴν ἀσγίαν)

Μὲ ἡμερομίσθιον ... 15 δρχ. μετὰ παροχῆς
φαγητοῦ

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἑτερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύ-
λαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμὸν ; Ἐπίσης κατὰ
τὴν ἐναρξίν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιβάλλ-
λουτό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται
κόπωσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

Δέν ἔφερον αἶπαλε

- 4) Ἐδίδετο (ἢ διδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομά-
δος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

Ἐντός... Ἑξέως...

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ
τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά. **ΝΑΙ... Δημοτικὰ...**

- Ἦλιε μου, γιὰ βασιλεῖς, γιὰ εὐρε, παρακάτω
εἰς καταρριώνται οἱ ἀρχαῖοι καὶ οἱ δουλευταῖοι.
- Πῆρα τὸ δραπετάνι μου καὶ πᾶν νὰ θερίσω...

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν,
ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθήριστον. Τί κάμνουν
τοὺς στάχους ποῦ μένουں ἀθήριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερί-
ζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυραθῶν καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας
στάχους πλέκουν σταυροὺς καὶ φέρον τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν
εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅταν ἀφήνεται σχετικὸν ἢ ἄλλο τι
ἐπὶ τὴν...

Ἀφίνομι... ἔλα μέρος καὶ ὠψιὰ διὰ χεῖρα γὰ νὰ
δέναν αὐτὸ ποὺ σπρίζαν.

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτισμα) τῶν σταχῶν.

- 1) Πότε ἐγίνετο τὸ δεμάτισμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων
σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀκόσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέ-
ρας ἢ μήπως ἔπρεπε νὰ μένουں οἱ στάχες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς
ξηρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Μετὰ ἀπὸ 5 ἡμέρας ἀπὸ τὸν θερισμὸν
γιὰ νὰ ξηρανθῇ ἔκτε περιώτερον...

- 2) Πώς ἐγίνετο τὸ δερμάτισμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχυν καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδενοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελουοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δερματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ἀπὸ μεγάλα στάχυα ὁ ἴδιος τὰ ἔδενε

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δερμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκentrώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δερμάτια συνεκentrώνοντο καὶ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο;.....

Εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν Ἀφοῦ τελευτήσῃ ὁ θερισμός
τὰ κουβαλοῦν εἰς ἄλωνα

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ;

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς... **Ἀπὸ τοῦ 1920**
Φεβρουάριον - Μάρτιον καὶ Ἀπριλίον...

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμος) τῶν γεωμήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἀρότρον ἢ μὲ ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ φωτογραφίαν.....

Με σκαπάνην.....

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανθοῦ.

1) Ἐσυνθηκαστο παλαιότητα τῶν ἐργαλείων τῶν ὧν χρῆται (π.χ. χόρτα (πτερυγία, ἀπριλλί, βίκον), ἔσυναι, περιγράψατε πῶς ἐννοεῖται ἡ ἀπριλλί, ἐπειτα ἡ κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ ἀποθήκευσις αὐτοῦ.....

ΚΑΙ, ἀλλὰ μὲ ἀποξηραμένα ἄγρια χόρτα (ἀγριοστρόφολλο, χειροβοτάκωα, λαφάνες) καὶ ὅποια ἔμοθαν εὖ μαλουαίρει καὶ τὰ ἀπεξηράναν......

- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανθὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσσαν κ.ἄ.). **Τὸν Μάριον μὲ δρέπανον**.....
 (Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμοποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετικὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας) Καὶ ἐν τετραμήνῳ καὶ
εὖρεμα ποὺ δένεται.

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν θεματικῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνεκκεντρῶνουντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Στὸ ἀλώνι.

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος ἐπὶ ᾧ προθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν θεμάτια. Εἰς τὴν θέσιν ἀρτίζεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κτλ. Ἐν τῇ θέσιν ἢ τοποθετοῦνται οἱ πυλῶναι; Ὑπάρχει καθορισμὸς τοῦ τοποθετησάτου;

Θεμωνιὰ καὶ πυλῶναι σιμωλιρῶνται.
Εἰς ἑωρὸν. ὅχι.

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ δαχρυὰ εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὅχι εἰς τὸ ἀλώνι;

Ν. Αἰ. ὅ. πῆρθεν. ὅχι.

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν;

Ἐξω τοῦ χωρίου ἐν μέρῳ ποὺ καὶ φυσικῶς ἀνεμας.

- 5) Τό άλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐάν τοῦτο ἀνήκει εἰς πολλὰς οἰκογενεῖας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. μέ ποῖαν σειράν καί ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Ὠριζομένην... ἔχον. ἁλῶνι. Ἡ χρῆσις γίνεται
κατὰ σειράν... προεξελέσας

- 6) Ἀπό πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καί πότε λήγει ;

Ἀρχὰς Ἰουλίου καὶ λήγει τέλος Ἰουλίου ..

- 7) Εἶδη ἀλωνισμῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (μέ δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (μέ δάπεδον
ἐστρωμένον μέ πλάκας).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καί παραθέσατε σχε-
δίσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Καὶ χωματάλωνο καὶ πετράλωνο ..

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἀπὸ τῆς ἐκείνης πρὸ τῆς ἐναρξείας τοῦ
ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματάλωνο)· καθαρισμός αὐτοῦ καί
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ τοίχου τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, μέ πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διὰ μείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρου)

Ὅσο καθαρίζομε καὶ τό ἀλείφομε μέ πηλόν
ἢ μέ κοπρίαν ἀπὸ βόδιου

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασία τοῦ ἀλωνιοῦ καί ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὁρισμένην ἡμέραν καί ὥραν ;

ΟΧΙ

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὥς καί τὸ ἀπλωμα τῶν σταχυῶν πρὸς ἀλω-

νισμόν ; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἴουδέποτε ἄλλον.

Ἰ. Ὁρῶν. α. δ. δεμάτια. μ. ε. ε. διάχυα. πρὸς τὴν
ἐπάνω.....

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχύων διὰ τῆς χρησιμοπο-
ήσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροῦς. τῶν σταχύων διὰ τῆς καταπατή-
σεως αὐτῶν ὑπὸ τοῦ ποδῶν τῶν ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
Πολλοὶ τοποθετοῦν πρὸς τὸν ἀχυρὸν καθεῖς εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλω-
νιστοῦ ἐλάμιναν στύλον, ὅπου διὰ τῶν αἰνῶν ἀκλινῶς ἐστηρικ-
τοὺς στρούλους, δοκὰς (δοκίμης κλπ.), ἀπὸ τοῦ ὁποῦ ἐξαρτῶν-
ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω περιγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
ται ἀπὸ τὸ ἔτερον ἀκροῦ τῶν ζῶων, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυλι-
κῶς, ἐνὰ ἔρχονται γύρις, καθύστερ νὰ κόβουν τὰ στάχυα. ..

β. ἀνωτέρω. ἀκριβῶς περιγράφεται.....

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ δλογα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
ἀλώνισμοῦ. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινί ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
στυλον μὲ τὰ ζῶα; (Εἰς τινος τόπους δένεται τὸ σχοινί εἰς θηλειάς,
αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στύλος εἰς τὸ
μέσον τοῦ ἀλώνου. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεθε-
μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὴ περὶ τὸν
λαιμόν ἑκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
ἀκόμη) ἀλωνισμός κατὰ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτου-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἰχνογραφήματα). Μὲ θηλειῆς
 ὑπάρχει διὰ ἄλλοις θηλειὰ (λεμαρική). Μετὰ δὲ νομὴ
 τὸ ἀσπινδύ... διὰ... διὰ... θηλειὰ... ἀσπινδύ... περιεργί-
 φται καὶ... νὰ... μαζὶ... λίγο-λίγο... ὅταν μαζὶ γιν-
 ῶνται... διὰ ἄλλοις... ἀντιθέτως...

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μη-
 χανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶς εἰς
 ἓν τιμὸν ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω
 ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχιδῶν
 σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται
 δ' οὕτως κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων
 διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐάν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο
 μηχανήμα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκένια, δικριάνη,
 βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις
 διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρομηθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
 ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρί-
 ακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακὰ μὲ ἀλωνι-
 στικὸν μηχανήμα; Μήπως π.χ. ἡ κριθὴ καὶ τὰ ὁσπρία (κουκκία,
 ρεβίθια κ.ἄ.) ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυσμένων καὶ
 περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

ΟΧΙ

- 8) Ἀπὸ ποῖαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποῖαν δὲ διακοπίζεται διὰ τὴν ἐπαναληφθεῖσάν τὴν ἐπομένην. ;

Ἀπὸ τῆς 10 π.μ. ἕως τῆς 3 μ.μ.

- 12) Ποῖα ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἰς τινες τόπους χρησιμοποιοῦνται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὁποῖον, καλούμενον διχάλι, δικαύλι, δοικράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

Φτιάρα, ξύλον καὶ
διυριγιάνα, ξύλον,

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δοικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὁποῖον διαγράφουν τὰ ξύλα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόπως στάχους ;

Κατὰ διαλείμματα σταματᾷ ἐν τῷ
ξύλῳ καὶ ἀναποδογυρίζεται τὸ εἶταρι...

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κύπημα τῶν ξύλων ; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκάντρι· ἀλλαχοῦ φ' αἰνέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποῖα ἡ κατασκευὴ τῆς ; (Ἔχει διάσπασι τὴν ράβδον αὐτὴν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).....

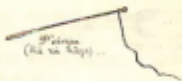
Τὸ μαρουτσίμι

- 15) Πῶς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἐνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἐνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δοῦλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἠλωνίζοντο καθ' ἡμέραν

.....

δοῦλα
(ἡ τοῦ ἀλωνίου)

δοῦλα
(ἡ τοῦ ἀλωνίου)

- 16) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθῶν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν ; (ἐν Κρήτῃ : μάλαμα)

..... Δέν. ὑφίσταται ὀνομασίαν

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζον : ὁ ἴδιος ὁ γυναικὶς ζῶα ἢ ὑπάρχον (ἢ ὑπάρχον ἀκόμη) εἰδικὰ ἐκτετακτοὶ καὶ Αἰτωλῆς : βολμάδες, δηλ. τορπιάνηδες, καλούμενοι ἐκ τῆς ἀρχαίας ἀπὸ τῶν ἀπλοῦν, οἱ ἀπλοῖ ἐπὶ τῶν ἀπλοῦν ἢ ἀπλοῦν καὶ ἀνέκδοτοι τῶν ἀλωνιστῶν

..... Δί. ἴδιοι οἱ γυναικὶς

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου με ζῶα καὶ με ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρήσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχυν· π.χ. τὸ κόπανισμα αὐτῶν με χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ με ἄλλον τρόπον ; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Μέ. τὸν κόπανον εἰς πολὺ μεγάλη ἀνάγκη
μέχρις ὅτου ἀλωνίσθη.

- 19) Ὁ κόπανος αὐτός πῶς ἐλέγετο· ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο· πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του ;

Κόπανος ἐλάχιστος. Ἀπὸ κορυδαυπιδίου.

Μήκος 60 πόδας καὶ πλάτος 10 πόδας.

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγίνετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν;
Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγίνετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου
(π.χ. φακῆς, ρεβιθῶν κλπ.).....

.....ἐπὶ τὴν αὐλήν.....

κοπάνος ἀσφαλτός

κοπάνος ἀσφαλτός ἢ τὸ κοπάνισμα
ἐπὶ τὴν αὐλήν ἐγίνετο...

κοπάνος ἀσφαλτός

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγίνετο μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν
τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν ; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο
ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά ;
Πῶς ἐγίνετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων
παραγωγῶν ;

.....Ἀπὸ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας.....

- 21) Ποῦ ἐποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα.
Ἐγίνετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου ; Πόσας
στρώσεις (βηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν ;
Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοῦ σταχύος, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

Δὲν αὐτὴν ἢ διὰ ἀλάνης ἐφ' ἑσὶν ἤτοι κατὰλληλο καὶ δὲν ἐβγαλε χῶμα. Ἀπὲ βλάπτε εἰς τὸν ἀποχωρισμὸν τοῦ καρπ. α.

- 22) Κατὰ τὸ ἀλάνισμα διὰ τῶν ζώων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναί, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικά διστήχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμὸν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

Ν.Α.Ι. ... δημοτικὰ τραγούδια διάφορα

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγινε χρῆσις ἀλάνης καὶ λίκνιστος εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσδοκῶνται ἀνέκδοτος κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

Δὲν αὐτὴν ἀπὸ πρῶτον. Τὴν εἰνεῖται ἀπὸ τραυτέρ. β'. Λίκνιστος

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες ; Τίσι κασιμένοι διὰ τὸ λίκνισμα (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίκνισμα ; πῶς λέγεται τοῦτο (εἰς Κρήτην : θρινάα, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δεκριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

Δὲν ὑπάρχει ὀνομασία. Μὲ φτιάει καὶ δειφάν.

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλου ἢ ἐπίμηκος ;
Προτοῦ ἀρχίστη τὸ λίκνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμὸν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μα-
χαίρι, τὸ θρινάκα ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πρῶτην ταύτην
καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθισμα τοῦτο.....

Λαμί. (ἐπιμήκης. ἐωρῶ).....

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο :
φτυᾶρι, θρινάκα ; Ἰχθυογραφήσατε τοῦτο.....

Μὲ τὸ διφυγῆν μὲ 3 δόντια.....

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνῶ (ἀνεμίζει) ἀναρτῶν τὸν λίκνον εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

...καὶ ἄνδρας καὶ γυναῖκας.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὁποῖα μετὰ τὸ
λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ (εἰς τινες τόπους καλοῦν-
ται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόν-
τύλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλῶ-
νισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

..Κὸ τεῖλα. εἰδικὸν δριμύν (μάκινα) μ.ἔ. μέγαν
εἰσρηγλὺς. τρύπες.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλῶ-
νισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλῶνισμα τοῦτο ; πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολύνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιγυίσματος (ἀνέμισματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
χαυδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

Μὲ τὸ δριμόνι.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα ἀποχωρισμένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὕλων ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθριον. Τοῦτο γίνεται ἐν μέσῳ, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

νων μὲ ὅπας διαφόρων μεγεθῶν π.χ. μὲ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρη, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερου (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχθυογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

Γίνεται από αρώθεο και έν αυχάι
με δριμύτη.

- 7) *Όταν έτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν ; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται ; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός ; Πῶς χαράσσεται καὶ ποῖα ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ ἡ ἐκτεταμένη προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργίου.....

ΝΑΙ. ΚΑΙ ΤΟ ΦΥΣΕΙ ΚΑΙ ΕΜΠΡΟΒΟΛΑ ΕΣΤΙΝ
ΔΗΜΑΔΕΥΣΤΗΡΕΣ ΕΣΤΙΝ ΑΘΗΝΟ

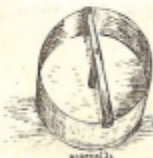
μήνη του χρέος. Η φάρμακω να είναι χωριστά
 ενώ είναι, με τα χρέοντα, και υπολογίζω πόσα μίζα
 είναι. Ο έρωτας. Κάθε χρέοντα είναι 90 μίζα

- 8) *Α λ λ α ἔ θ ι μ α π ρ ο τ ο ὦ ν ἄ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σῖτος, κριθή κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

γ'.1) Ποίαι όφειλται πρός τρίτους έπρεπε νά καταβληθοῦν εις είδος άμέσως εις τό άλώνιν· π.χ. ή δεκάτη, κοινώς δεκάτισμα. Ποία ήτο ή συνθήκη. Έρχετο ό δεκατιστής εις τό άλώνιν; Μή ποίον μέτρον (δοχείον) έγίνετο ή μέτρησις του σίτου, τής κριθής κλπ., διά τήν είπραξιν υπό του δεκατιστού του «δεκάτου». (Σημειώσατε τό δυομα του μετρητου, τήν

χωρητικότητα του εις όκάδας, εις κοιλιά κλπ., παραθέσατε δε και ίχνο-
γράφημα αυτού βλ. κατωτέρω σχετικώς εικόνας).....

Ὑ. πήχει ἡ δευτέρῃ.

2) Ποία άλλα βάρη κατεβάλλοντο εις τὸν ὄλωνα ;

- α) τὸ παπαδιατικόν,
β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο,

γ) τὸ γηγηλιάτικο,
δ) τὸ ἐλωνιάτικο κλπ.

Σημειώσατε τὰ ἐν χρήσει παλαιὰ ὀνόματα τῶν δημητριακῶν (δνομα,
χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἰχνογραφήματα ἢ φωτο-
γραφίας αὐτῶν)

- α) Τὸ παπαδιατικόν μέχρι τοῦ 1940.....
β) Τὸ ἀγροφυλακιάτικόν.....
γ) Τὸ ἐλωνιάτικόν.....

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ
ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποία δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάσ-
κων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἑκάστην περίπτωσιν τὰς σχετι-
κὰς συνηθείας)

Στὰς αἰώλας... εἰς ἑλῖνα... κ.ρ.π.α.ε.κ.....

4) Τὸ ἀχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἀχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ
χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρόν καὶ παρὰ τὸ ὄλωνι. Πῶς ἐγένετο ἡ ἀποθή-

κευσις εἰς τὴν ὑπαιθρον ; Εἰς τὸ χωρίον.....

- 5) Πῶς ἐγένετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερτισμοῦ ἀπὸ τοῦς καλυτέροις στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ;

Ἐξελέγαμεν τὰ καλὰ στάχυα καὶ τὰ ἀνωκείμενα
χωρίζομεν.....

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερτισμοῦ κατασκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερτισμὸν πλέγμα (πλακτὴ) ἐκ σταχυῶν, τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλακτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ποῦ φυλάσσεται.
Ποῦ ποῖαν σκοπῶν καὶ ποῦ ποῖαν χροῖον ; ..

Δ'. ΕΘΝΕΣΤΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν τόπον σας ἀναμμα φωτιᾶς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστουγέννων, ἑσπέρας 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρτίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρας τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Ὅτε δὲν ὑφίσταται τοιοῦτον ἔθιμον
εἰς τὸ χωρίον. Πόθεν - ἤλεις.....

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ; ..

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αυτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

β'. 1) Ποιοι ανάπτουν τήν πυράν ; παιδιά, ήλικιωμένοι, ποιος άλλος ;....

2) Ποιος ή ποιοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διά τήν πυράν.
Τά κλέπτουν ; Άν ναι, άπό ποιόν μέρος ;

3) Πώς γίνεται ή συγκέντρωσίς των. (Περιγράψατε λεπτομερώς)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποίαι αι συνήθειαι εις κάθε τμήμα διά κάθε πυράν ;

1) Προσευχαί, διάφοροι επικήσεις, χοροί, άσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικά κείμενα

2) Πηδήματα, χοροί γύρω άπό τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

3) Τι καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.)

4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς)

5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφήν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ